

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

8. Secundus effectus legis, reddere præcepti observationem difficiliorem sine gratia, propter incrementum concupiscentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT OCTAVVM.

Secundus effectus legis, reddere præcepti observationem
difficiliorem sine gratia, propter incrementum
concupiscentiæ.

VT verò natura legis lectoribus explorator sit, quæ nonnullis recentioribus, valde incognita est, gratiumque offensionum, in causa gratiæ & libertatis occasio, opera pretium est alios nonnullos effectus legis verumque scopum, quem in ea ferenda Deus habuit, patefacere. Nec enim res ista tam in præpatulo posita est, ut Scholastici nonnulli putant. Non enim aliud ferè in legis latione considerare solent, quàm quod velut lumen quoddam divinitus accensum fuerit, in cuius radijs ambulantes rectè viverent. Gratiàm enim sufficentem, quæ Iudæos à peccati seu concupiscentiæ dominatione liberaret, hoc est, liberos faceret, ut legis præcepta custodiendo vita æterna potirentur. Ita ferè recentiores Philosophiæ potius humanæ quam Theologiæ divinæ seita persequendo statuunt. Hæc enim imaginatio ab Augustini sexcentis locis tradita doctrina per quam longè recedit. Ignoscendum est in re obscura laborantibus. Sacramentum enim longè arcanius in legis illius procuratione latet, quàm vulgò putant. Agnovit hoc Augustinus, quando dicit: *Habet aliquid obscurum traditio ipsa legis; propter quam obscuritatem, magnum ibi mysterium latuisse confirmat. Et prosper multo maximè quando dicit, utilitatem & iustitiam legis altissime latuisse.* Hæc igitur altissime latens legis utilitas Iudæis lapsi offensionis fuit; & ne etiam Catholicis nonnullis fiat, quantum Deus vires dederit, eruenda est. Ita enim decessit divini gratiæ ad infringendam concupiscentiæ tyrannidem, excutiendumque iugum servitutis, quo voluntas premitur, & magnitudo gratitudinis, quam largitori gratiæ Testamenti novi, & liberatori suo redempta creatura debet, magis elucescent.

Quapropter quisquis legem Iudæis eo immediato scopo datam esse putat, ut præceptorum eius luce eraditi, facilis evaderent peccata, quæ antea legis naturæ transgressione perpetrabant, non mediocriter hallucinari videtur. Tantum enim abest, ut lex institutionis illius allataque scientiæ de rebus agendis cavendi que beneficio, majorem afferret iustitiæ facilitatem, ut potius eam difficiliorem faceret, & quasi muro quodam interposito impossibilem. Paradoxum hoc videbitur cuiuspiam Stoici mirabilis, divini que beneficiæ & benevolentiam non satis decens. Ad quid enim hominum suscite naturâ corra-

Aprissimâ satis imbecillium conatus, novis aliatibus sub specie beneficii difficultatibus deterere & ipsa quasi iustitiæ impossibilitate ac desperatione frangere? Ita homines humano sentia cogitant. Sed vanæ sunt cogitationes hominum, adversus ætæ ætæ & beneficentissimum consilium Dei.

Quod antequàm illo iplo jurante, detegamus, interim id quod jam diximus legem attulisse Iudæis maiorem iustitiæ servandi difficultatem, peccandi que pronitatem ac promptitudinem, declarandum est. Nihil enim in Augustini & veterum gratiæ defensorum scriptis decantatus est: ut potè qui nihil inculcant studiosius quam legem, quæ id quod malum est vetat, accendere potius quam sedare peccandi sitim. Augetur enim repressa cupiditas & bono concupito quasi in perpetuum caritura, fortius in ejus fruitionem exardescit. Ex quo efficitur necessariò, ut præcepti servandi difficultas longè operosior molestiorque fiat, dum id augetur, quod solum ejus culte diendi difficultatem asserbat. Quanto enim libertas scientiæ legis beneficio expeditior esse videbatur, tanto arctioribus crescentis cupiditatis & servitutis vinculis angatur, nisi alio novo gratiæ subsidio impetus ejus refringatur. Saluberrimam istam sancti Doctoris institutionem audiant homines qui sibi de accepta terum agendarum cognitione plus quam satis est blandiuntur: *Venundatus est sub lege à peccato, quoniam peccati mors seque voluptatis amplectitur dulcedinem illum quæ fallit, & deletatur etiam contra legem facere, cum tanto magis libet, quanto minus licet.* Audi hinc majorem arbitrii servitutem, quam qua ante premebatur: *Quæ suavitatis fructum non potest, quasi presso conditiois suo, nisi cogatur tanquam inemptum mancipium servitute libidinis, sentit enim se servum dominantis cupiditatis, qui prohibetur, & se rectè prohiberi cognoscit, & tamen facit.* Nam de tali instructo iam per legem paulo inferius dicit, quod trahunt ad male operandam, concupiscentiâ dominante, atque fallente dulcedine peccati, quamvis ex parte notitia legis hoc improbet. Et in eadem questione superius: *Peccatum, id est concupiscentiâ, non legitime utens lege, ex prohibitione aucto desideria, in cuius scilicet est, & ideo seculis. Fallax enim dulcedo est, quam plures atque maiores penarum amaritudines consequuntur. Quæ ergo ad hominum nondum spiritalem gratiam respicientibus suavis admittitur, quod veratur, fallit peccatum falsâ dulcedine.* Et libro de vera Religione addit & penam: *Vehementior prohibito peccatorum, & penam peccantium, serviliter coercens,*

ceteris, carnalibus animis atrociores impetus libidi-
 nis gignit, & cuncta commissa congenerat. Et in
 Epistola ducentesima: Lex ostendit hominem sibi
 ipsi, ut sciat infirmitatem suam, & videat quemad-
 modum per prohibitionem augetur peccati carnalis
 concupiscentia quam sanetur. Appetunt enim ar-
 dentius, quae verantur, dum id quod spiritaliter tu-
 betur, carnalis observare compellitur. Et libro de
 Continentia: Auxa prohibitio concupiscentiam
 eamque, sicut invictam. Ecce invictam legis instru-
 ctione concupiscentiam. Quod quomodo fiat,
 ne multitudine locorum, quorum imensa in-
 Augustino sylva occurrit, lectori tedium af-
 feramus, una ab ipso producta similitudine
 illustrari satis fuerit. Sic enim loquitur in li-
 bro de Spiritu & littera, ubi doctrinam illam
 de Incremento concupiscentiae, quod parit lex,
 aliquoties repetit: Sed ubi sanctus non adjuvat
 Spiritus, inspirans pro concupiscentia mala concu-
 piscientiam bonam, hoc est, charitatem diffundens in
 cordibus nostris, profecto illa lex, quamvis bona, auget
 prohibendo desiderium malum: sicut aqua impetus si
 in eam partem non cesset insuere, vehementior sit ob-
 ice opposito, cuius molem cum evicerit, maiore cumu-
 lo precipitatus violentius per prona provolvitur. Quod
 sermone quarto de verbis Ap. solievidentius
 atque popularius ob oculos ponit, locum Ap-
 polloli explicans: Occasione accepta peccatum per
 mandatum operatum est in me omnem concupiscen-
 tiam. Sic enim ait: Maior erat concupiscentia, quan-
 do ante legem securus peccabas; nunc autem oppositis
 tibi obicibus legis fluxius concupiscentia quasi frenatus
 est paululum, non sicatus: sed increpente impetu
 qui te ducebat obicibus nullis, obruit te obicibus raptis.
 Concupiscentia tua minor erat, quando tuam move-
 bat libidinem, omnia est, quando transiit & le-
 gem. Quibus duobus locis & modum explicat
 quo concupiscentia fit prohibitione robustior;
 & gratiam qua ejus impetus refrenatur. Si
 enim fluxius non desinat in decliviora loca
 semper fluere, quanto aggeres obiecti, qui-
 bus aquarum libertas coercetur fuerint fortio-
 res, tanto necesse est impetum earum ac pon-
 dus ad perumpendos obices esse vehementius,
 quo si semel nitendo superaverit, impetuosi-
 us per declivia in praecipitium ruunt. Quamob-
 rem qui impetum earum ad perumpendos
 aggeres coercitum velit, alterutrum faciat
 necesse est, ut vel obicem tollat, quo liberè
 tranquilleque possit fluere; vel fontes ob-
 struat, unde perpetim fluunt. Eodem planè
 modo de concupiscentiae fluxu arbitrandum
 est: quem qui diminutum fractumque esse ve-
 lit, vel leges auferat tanquam obices, quibus
 impetus ejus ad perumpendum crescit, vel
 ipsum concupiscentiae fluxum sistat: quorum
 prius quidem facillimum est, sed flagitii li-
 centiam tribuit: posterius difficillimum, sed
 praecipua certaque utilitate commendatum.
 Ipsam enim exhaustam concupiscentiae scaturi-
 ginem, inveteratamque naturae zgritudinem
 sanat. Cujus sanationis modum ac remedium
 istdem verbis Augustinus tetigit, quando di-
 cit: Vis sanctus non adjuvat Spiritus, inspirans pro
 concupiscentia mala concupiscentiam bonam, hoc est

charitatem diffundens in cordibus nostris, profecto illa
 lex auget prohibendo desiderium malum. Quod & aliis
 in locis saepe tradidit: Virtus peccati lex, quoniam
 quoniam lex prohibendo auget peccati cupiditatem
 nisi diffundat Spiritus charitatem. Et eodem libro
 de Spiritu & littera: Littera prohibens peccatum
 non iustificat hominem, sed potius occidit, auget
 concupiscentiam & iniquitatem pravaricationis ca-
 mulando, nisi liberet gratia per Iesum Christum dono
 Spiritus sancti. Et in libris Retractionum: A
 cuius concupiscentia dominatum non liberat nisi gratia
 Dei per Iesum Christum dono Spiritus sancti, per
 quem diffusa charitas in cordibus nostris vincit concu-
 piscentiam carnis, ne consentiamus ei ad male faci-
 endum, sed potius bona faciamus. Idem habes libro
 primo ad Bonifacium, & aliis nonnullis locis, ubi
 eandemque charitatem qua sola peccandi desi-
 derium extinguitur dilectionem iustitia vocat.
 Charitas enim tanquam dilectio Creatoris,
 ex diametro repugnat concupiscentiae, tan-
 quam dilectioni creature: ex quo fit ut cha-
 ritate crescente necessario cupiditas minuat,
 & è contratio, iuxta illud Augustini: Nutri-
 mentum charitatis est immunitio cupiditatis, perfe-
 ctio nulla cupiditas. Hoc est ergo illud solum vi-
 cuique remedium adversum cupiditatis aug-
 mentum inspiratio charitatis quam Augusti-
 nus semper significat, quando toties dicit: a Lex
 auget prohibendo peccati desideria, nisi subveniat
 vivificet gratia. Et b Gratia nisi adjuverit, nihil
 erit nisi virtus peccati. Et c Hoc vitium (id est con-
 cupiscentia) quo prohibita plus delectans, & si vir-
 tus peccati lex, non sanat nisi vivificans Spiritus
 Et d in eis regnat concupiscentia, qui ab ea vincti per-
 irabuntur maiore impetu, cum lege prohibentur, si
 gratia non iuvantur. Et e Ita lex, gratia non ad-
 iuvante, prohibens peccatum virtus est insuper peccati.
 Et f Scientia legum sine gratia Spiritus, operatur in
 homine omnem concupiscentiam. His & similibus
 locis, quibus Augustini scripta plena sunt, semi-
 per significatur gratia, non cuiusquam cele-
 stis illuminationis, aut cogitationis congruae,
 aut terroris, aut similitudinis, quae recentiores non-
 nulli pro gratia Christi obtrudere voluerunt,
 sed illa unica & regia Dei charitas, quae, ut alibi
 dicit, sola vult bonum, per eius donum delectat esse legum
 factorem. Haec ergo una charitas tanquam cocu-
 piscientia bona opposita concupiscentiae male
 nisi per Spiritum sanctum cordibus nostris in-
 spiretur, lex nihil aliud efficit, quam quod
 atrociores concupiscendi stimulos admovet,
 ut maiore impetu ruptis prohibitionis can-
 cellis, in flagitia praecipitetur. Nam ut Au-
 gustinus: Lex iubendo bonum, & non largiendo
 coarctatatem, quae sola vult bonum, reos pravarica-
 tionis facit. Porro doctrinam istam non ex in-
 genio humano commentus est sanctus Doctor,
 sed tanquam ab Apostolo sibi traditam ubique
 commendat. Sic enim iam aliquoties exponen-
 tem audivimus locum vitium peccati lex, quo
 significatur, concupiscentiam, quam peccati
 nomine Apostolus, indicare solet, vel vi, vel
 occasione legis accendi. Quod alibi aperit
 dicit: Peccatum occasione accepta per mandatum,
 operatum est in me omnem concupiscentiam.

Epist. 200.
 ad A. feli-
 cium.

Lib. de Con-
 tinentia c. 3.

Lib. 3. ad
 Bonif. c. 2.
 Lib. de gra-
 tia & lib. arb.
 cap. 4.
 Lib. 2. contra
 Iul. imperf.
 c. 1.
 Lib. de Spir.
 & litt. c. 14.
 c. 32.

Serm. 4. de
 verb. Apst.
 cap. 5.

Lib. de Spir.
 & litt. c. 4.